

Un humanista cristià arribat a Ítaca

Andreu Muñoz Melgar

A l'entranyable Maria agraeixo que m'hagi convidat a expressar els meus pensaments i sentiments envers Lluís M. Acostumat a la redacció científica o divulgativa en el camp de la història o l'arqueologia, vull que aquestes pàgines surtin del meu cor per donar testimoni escrit de la personalitat que ens ocupa, la d'un veritable amic, la d'un humanista cristià com en queden pocs, en els temps que ens ha tocat viure.

I em permeto escriure expressant el sentir, no només personal, sinó d'un col·lectiu molt nombrós de persones que subscriuen aquestes paraules des del Museu Bíblic Tarraconense i l'Associació Cultural Sant Fructuós, entitats a les quals Lluís M. pertany i a les que ha donat suport.

L'humanisme cristià que «milita» Lluís M. cal entendre'l a la manera clàssica i en un sentit renovat. Primer com aquella atracció vers un saber global, sense límits, en el que es fonen les savieses de la cultura clàssica i la cultura cristiana en una recerca constant per la comprensió de la realitat, l'admiració de l'estètica en totes les seves formes i el descobriment d'una ètica veritable.

Però l'esperit inquiet i compromès d'en Lluís M. actualitza un humanisme que va més enllà de l'erudició. El seu és un humanisme integral al més pur estil del descrit per Jacques Maritain. Joan Pau II deia que, amb Maritain, la filosofia del ser passa a ser la filosofia de l'esperit, de la persona i de la llibertat. El Papa glossava les aportacions de Maritain i deia que «l'atenció a l'ésser, és a dir, a tota la realitat, condueix a la comprensió de l'harmonia dinàmica dels graus del saber, a la seva unió articulada en la pluralitat. En aquesta perspectiva es reconcilien ciència i saviesa, raó i fe, filosofia i teologia, filosofia i ciència, saber especulatiu i saber pràctic». En aquest punt és just on ubico l'esperit d'en Lluís M.

El seu saber i la seva reflexió van conduïts per una intel·ligència transversal, capaç de projectar reflexions cadenesades i prestar atenció a tots els estadis del coneixement. L'excel·lent domini formal i material del llenguatge li permet manufacturar

i distribuir el seu pensament sempre amb un embolcall d'humilitat i elegància. Sentir les seves paraules, sempre mesurades, temperades, ben escollides, sense estridències però amb una elegança vehemència és un luxe i una ocasió sempre d'aprendre del qui és un gran mestre.

Però que ningú s'enganyi. Sota l'aparença d'un home serè, experimentat, ordenat, dúctil i complaent, el món interior d'en Lluís M. és un univers dinàmic, de canvi. Com la concepció ontològica del savi Heràclit que sostenia que sota l'aparença estàtica de la realitat «tot flueix» (πάντα ρεῖ), l'essència humana d'en Lluís M. és rica i dinàmica, plena també de turbulències, rebel·lies i descomplaences. És una ànima eternament jove i inquieta que, dotada de cultura i saviesa, sap refinar totes aquelles energies internes en respostes elaborades i compromeses.

La seva família ha estat una font d'inspiració i formació d'on Lluís M. ha begut les virtuts de l'amor a Déu, a l'Església, a Catalunya i a una cultura universal. Sobre aquests pilars ha desenvolupat una intensa tasca investigadora de personatges tan rellevants com els protomàrtirs hispànics sant Fructuós, sant Auguri, sant Eulogi, el cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer, el Dr. Carles Cardó o sobre temes històrics, literaris, etnogràfics centrats en les seves estimades ciutats de Valls i Tarragona. I aquesta tasca investigadora l'ha realitzat amb aquella humil vehemència de la que abans parlàvem; entre el rigor científic i l'imperatiu moral de transferir aquests coneixements a tothom amb el compromís de socialitzar la cultura.

A Lluís M. me l'estimo molt. Deixeu que ho digui d'aquesta manera tan poc acadèmica i alhora tan simple i sentida. La nostra amistat compta vint-i-quatre anys i tanmateix sembla que ens coneixem de tota la vida. Des de l'inici vaig quedar seduït per la seva biografia, per la seva personalitat i pels seus valors. El considero un mestre en majúscules i d'ell he après coses belles i bones. Més de les que ell mateix es pensa! Ha sabut obsequiar-me amb molts consells, des de la prudència i la sensibilitat. Ha procurat no dir-me allò que jo hauria volgut escoltar, sinó allò que convenia que sentís. L'ur recolzament incondicional en moments molt complicats de la meva activitat professional ha estat un estímul vital. No tindrè mai paraules per agrair-li tot el que ha fet per mi i en benefici de projectes que he hagut de dirigir, com el ressorgiment del Museu Bíblic Tarraconense o la creació de l'Associació Cultural Sant Fructuós. El seu servei a la societat i a l'Església l'honora. Navegant experimentat en aigües obertes, adobat per mil tempestes, té la generositat de donar, sense reserves, les seves experiències i els seus instruments als navegants iniciats que ens toca assumir el relleu de conduir les embarcacions per rutes incertes.

Amic Lluís M., ets un bon navegant! Has arribat a bon port i Déu t'ha concedit gràcia i salut. Vulgui, encara, concedir-te molts anys per continuar gaudint de tots els tresors que has aconseguit en el teu periple pels mars: el tresor d'una cultura acumulada, el tresor de molts amics que t'estimen, de molts alumnes i deixebles que t'admiren, el tresor de tots els familiars que t'han precedit, de la família que has construït al costat de la Maria, fidel esposa, confident i amiga.

*Homenatge de
l'Associació Cultural
Sant Fructuós a Lluís
M. Moncunill: Andreu
Muñoz, Lluís M. i Xavier
Rius, any 2006. (Foto:
Arxiu familiar)*

Desitjo que els teus valors es perpetuïn en els vostres fills, Fructuós i Noemí, en la vostra néta, Bruna, i en els rebrots que puguin continuar germinant. Mentrestant, vell Ulisses, gaudeix d'Ítaca. Tu ja hi has arribat! Viu-la amb tota la teva intensitat sempre actiu, compromès i generós. No trobo un home millor al qual poder dedicar el bell poema:

Quan surts per fer el viatge cap a Ítaca,
has de pregar que el camí sigui llarg,
ple d'aventures, ple de coneixences.
Els Lestrígons i els Cíclops,
l'aïrat Posidó, no te n'esfereixis:
són coses que en el teu camí no trobaràs,
no, mai, si el pensament se't manté alt, si una
emoció escollida
et toca l'esperit i el cos alhora.
Els Lestrígons i els Cíclops,
el feroç Posidó, mai no serà que els topis
si no els portes amb tu dins la teva ànima,
si no és la teva ànima que els dreça davant teu.

Has de pregar que el camí sigui llarg.
Que siguin moltes les matinades d'estiu
que, amb quina delectança, amb quina joia!,
entraràs en un port que els teus ulls ignoraven;
que et puguis aturar en mercats fenicis

i comprar-hi les bones coses que s'hi exhibeixen,
corals i nacres, mabres i banussos
i delicats perfums de tota mena:
tanta abundor com puguis de perfums delicats;
que vagis a ciutats d'Egipte, a moltes,
per aprendre i aprendre dels que saben.

Sempre tingues al cor la idea d'Ítaca.
Has d'arribar-hi, és el teu destí.
Però no forcis gens la travessia.
És preferible que duri molts anys
i que ja siguis vell quan fondegis a l'illa,
ric de tot el que hauràs guanyat fent el camí,
sense esperar que t'hagi de dar riqueses Ítaca.

Ítaca t'ha donat el bell viatge.
Sense ella no hauries pas sortit cap a fer-lo.
Res més no té que et pugui ja donar.

I si la trobes pobra, no és que Ítaca t'hagi enganyat.
Savi com bé t'has fet, amb tanta experiència,
ja hauràs pogut comprendre què volen dir les Ítaques.

(*Ítaca*, de Konstandinos Kavafis. Traducció de Carles Riba)

Tarragona, setembre de 2013